

Laiskai
LIETUVIAMS

1951 m. Vasario (February) mėn. Vol. 2, No. 2

MINDAUGAS IR LIETUVOS KRIKŠTAS

Praėjusių metų gale Lietuvių Kultūros Institutas pranešė Kunigų Vienybės ir ALRK Federacijos suvažiavimams Pittsburgėje, kad 1951 metų pradžioje sueina 700 metų nuo Lietuvos krikšto. Buvo priimtos atitinkamos rezoliucijos šią svarbią sukaktį kuo iškilmingiausiai paminėti. Kultūros Institutas patiekė ir istorinių žinių apie pirmąjį Lietuvos krikštą. Tas žinias, šiek tiek sutrumpinę, paduodame mūsų gerbiamesiems skaitytojams.

Prieš 700 metų, 1251 metų pradžioje, Lietuvos valstybės kūrėjas didysis jos kunigaikštis Mindaugas apsikrikštijo su savo šeima ir dideliu lietuvių būru. Popiežius Inocentas IV savo bulėje nurodo, kad krikštą priėmė didelė daugybė lietuvių pagonių (numerosa multitudo paganorum).

Apie savo krikštą Mindaugas painformavo popiežių, pasiūsdamas delegaciją ir prašydamas priimti jį bei visą lietuvių tautą į savo globą. Popiežius Inocentas IV 1251 metų liepos mėn 17 dienos raštu pareiškė, kad jis su džiaugsmu sutinka globoti Mindaugą ir visus jo krikščionis. Popiežius kreipėsi ir į kaimyninius vyskopus, kad jie parentų Mindaugo pradėtą Lietuvos krikščioninimo darbą.

Pirmuoju Lietuvos vyskupu buvo paskirtas vokietis Kristijonas, o jam talkininkavo pranciškonai ir domininkonai. Maždaug tuo pačiu laiku buvo paskirtas ir kitas vyskupas domininkonas Vitas, kurį išventino Gniezno arkivyskupas. Pirmoji vyskupija buvo įkurta Žemaitijoje Raseinių ir Betygalos srityse, o antroji pietinėje Lietuvoje, jotvingių žemėje, apie Veisiejus.

Iš abiejų vyskupijų Mindaugas pasiryžo sudaryti Lietuvos bažnytinę provinciją, tiesiog priklausančią nuo šv. Sosto. Inocentas IV šį Mindaugo norą nuoširdžiai pa-

rėmė. Vyskupas Kristijonas prisiekė ištikimybę pačiam popiežiui. Popiežius įgaliojo vyskupą Kristijoną vainikuoti Mindaugą Lietuvos karaliumi. Vainikavimo iškilmės įvyko 1253 metais.

Šie faktai rodo, kad Lietuvos krikšto klausimas buvo išspręstas iš pačių pagrindų. Priimdamas krikštą ir karūnuodamasis Lietuvos karlium, Mindaugas įsijungė su visa tauta į Katalikų Bažnyčią ir krikščioniškųjų tautų šeimą. Taigi, formaliai viskas buvo atlikta, kad krikščionybė galėtų toliau plėstis Lietuvoje.

Ar Mindaugas išliko katalikas?

Krikščionybės įvedimas Lietuvoje sutapo ir su Lietuvos valstybės organizavimo pradžia. Dėl to Mindaugo rūpesčiai buvo dvejopi: stiprinti krikščionybę ir pačiam išsilaikyti savo pozicijoje. Tada, be abejo, nestigo konkurentų, nenorinčių jam paklusti. Prie politinių jo priešų jungėsi ir užsikirtę senojo tikėjimo šalininkai. Be to, ir kalavijuočiai su kryžiuočiais nenustojo puldinėti Lietuvos. Mindaugas turėjo grumtis su šiais savo priešais. Kai kurie istorikai mano, kad jis, leisdamasis į kovą su krikščioniškuoju ordinu, atkritęs ir nuo Katalikų Bažnyčios. Bet paskutiniųjų istorijos šaltinių tyrinėjimas tai paneigia. Mindaugas kovojo ir toliau su kryžiuočiais tik kaip su politiniais Lietuvos priešais. Ir nužudytas jis buvo ne tik kaip Lietuvos vienytojas — kas ne visiems patiko — bet ir kaip jos krikštytojas, valdovas katalikas. Po Mindaugo mirties popiežius Klemensas VI vienoje savo bulėje, rašytoje čekų karaliui Otokarui II, prisimena Mindaugą, kaip garbingos atminties Lietuvos karalių ir nurodo, kad jis buvo nužudytas nedoru žmonių. Popiežius ragina Otokarą rūpintis, kad Lietuvoje vėl būtų atstatyta tokia pat padėtis,

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents.

Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn. LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S.J. Administratorius Petras Kleinotas, S.J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEMlock 4-1677.

Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

kokia buvo prie Mindaugo ir kad į sostą, vėl būtų įkeltas karalius katalikas. Nėra jokio abejojimo, kad popiežius taip nebūtų rašęs, jei Mindaugas būtų atkritęs nuo Katalikų Bažnyčios.

Taip pat ir tvirtas Mindaugo pasiryžimas įkurti nepriklausomą krikščionišką valstybę ir nuo pačios Romos priklausomą bažnytinę provinciją nerodo, kad savo nusistatymą jis būtų taip lengvai kaitaliojęs. Jis norėjo taip sutvarkyti sosto paveldėjimo reikalus, kad ir po jo valstybės priešakyje būtų valdovas katalikas. Tam tikslui jis buvo gavęs 1255 metais popiežiaus bulę, užtikrinančią, kad po jo mirties vienas jo apsikrikštijusių sūnų bus vainikuotas Lietuvos karalium. Mindaugo apostazijai būtų priešinga ir tai, kad jo žmona karalienė Morta išliko katalikė iki savo mirties.

Ar krikščionybė nežuvo drauge su

Mindaugu?

Ne tik karalienė Morta liko ištikima savo naujam tikėjimui, bet ir kiti apkrikštytieji. Jų skaičius per dvyliką tolimesnio nekliudomo apaštalavimo metų turėjo išaugti gana didelis. Po Mindaugo mirties sąlygos, be abejo, pasikeitė. Lietuvoje prasiėjo atskirų kunigaikščių kivirčiai ir varžytinės dėl sosto. Tose vietose, kur išgalėjo smarkesni Mindaugo priešai, turėjo būti sukliudytas naujųjų vyskupijų veikimas. O tose srityse, kur vyravo Mindaugo šalininkai, vienuoliai pranciškonai ir domininkonai galėjo savo darbą tęsti toliau. Taigi, katalikų jėgos, mirus Mindaugui, nebuvo visiškai palaužtos. Pavyzdžiui, Mindaugo žudikas kunigaikštis Trainiota, persekiojęs Mindaugo šalininkus ir krikščionis, po dvejų metų pats buvo jų įveiktas ir pašalintas. Vadinasi, Mindaugo įvesta tvarka ir krikščionybė stengėsi išsilaikyti.

Po Mindaugo mirties ir po vidaus kivirčių visi didieji Lietuvos kunigaikščiai, pradedant Traideniu ir baigiant Kęstučiu, nebestatė klausimo, ar krikščionybę įvesti, bet rūpinosi, kaip ją krašte išplėsti. Jie nekovojo su krikščionyste valstybės viduje, priešingai, buvo susirūpinę, kaip gauti kunigų ir vienuolių, kurie skleistų naująjį tikėjimą, nesikėsindami į pačią valstybę,

kaip darė kryžiuočiai. Pavyzdžiui, Vytenis po gero puskapio metų nuo Mindaugo mirties prašė ordiną atsiųsti į Lietuvą kunigų, bet šis atsiuntė ne kunigus, o kariuomenę. Maža to, ordinas net suiminėjo kunigus, vykstančius į Lietuvą.

Naujo krikšto klausimas nebuvo aktualus, nes krikščionybė dar buvo gyva, reikėjo tik ją palaikyti ir plėsti. Bet politinės sąlygos tam buvo labai nepalankios. Net ir Gediminas, kurs rimtai svarstė praveisti Lietuvos krikščioninimą platesniu mastu, pagaliau turėjo nuleisti rankas. Popiežiaus pasiuntiniams jis tik tiek tepasakė, kad Lietuvoje krikščionims yra duota visiška laisvė ir čia yra daug vienuolių pranciškonų bei dominikonų, kurie turi savų bažnyčių ir laisvai skelbia krikščionybę. Jis prašė popiežių ir toliau siųsti į Lietuvą kunigų ir vienuolių, kuriems užtikrina visišką veikimo laisvę. Iš istorijos žinome, kad vienas kitas vienuolis dirbo net didžiųjų Lietuvos kunigaikščių raštinėse.

Istorikas kan. A. Alekna tvirtina, kad panaši katalikų tikėjimo laisvė buvusi ir Kęstučio — Algirdo laikais. Algirdo didikas lietuvis Goštautas parvežęs iš Lenkijos 12 pranciškonų ir pastatęs jiems Vilniuje vienuolyną. Istorikai šiandien paneigia spėjimą, kad šie pranciškonai būtų buvę pagonių užpulti ir išžudyti. Bendrai apie tokius krikščionių persekiojimus, kokie yra buvę kituose kraštuose, istorijos šaltiniai ir kronikos nieko nesako.

Tokia krikščionybės padėtis truko iki Vytauto ir Jogailos laikų, kai antrą kartą ir galutinai Lietuva buvo įjungta į Katalikų Bažnyčią. Tai nebuvo naujas krikštas, bet, anot mūsų istoriko Zenono Ivinskio, “antras Lietuvo krikšto etapas”. Tai buvo jau masinis, kiek pavėluotas, bet ne pirmasis tautos krikštas. Pirmasis kryžiaus ženklas lietuvių tautai buvo išpaustas karaliaus Mingo ir niekad jis nebuvo išnaikintas. Jis pasiliko apsikrikštijusių lietuvių sielose iki antrojo krikšto. Dėl to pirmuoju Lietuvos krikštu yra laikytinas Mindaugo krikštas.

Kitų tautų pavyzdžiai

Lenkai istorikai vis dar mums pakiša mintį laikyti Lietuvos krikščionybės pra-

džią nuo lietuvių — lenkų unijos užuomazgos. Bet patys lenkai savo tautos krikščionybės pradžią skaito nuo Mieszko I, apsikrikštijusio 967 metais, nors karaliaus vainiką yra gavę ir bažnytinę administraciją su tvarkę tik jo įpėdiniai. O pagonių kunigaikščių pasipriešinimas buvo įveiktas ir krikščionybė sustiprinta tik maždaug po šimto metų.

Savo krikštą lenkai gavo iš čekų. Tačiau ir čekų krikščionybė turėjo panašius sunkenybių. Pirmą kartą aštuoniolika jų kunigaikščių su savo tarnais apsikrikštijo Regensburge (Vokietijoje) 845 metais. Šis įvykis laikoma oficialia krikščionybės pradžia čekų tautoje, nors dar turėjo praeiti 150 metų iki buvo įsteigta pirmoji čekų vyskupija Prahoje.

Net toks gerai žinomas Vengrijos karalius šv. Steponas, jų valstybės kūrėjas ir krikštytojas (997) turėjo nepaprastai daug kovoti su kitų kunigaikščių pasipriešinimu ir pagonių reakcija. Jam mirus, karalius Vladislovas I turėjo vėl daug ką pradėti iš naujo, kad krikščionybė galėtų išsilaikyti.

Panašiai ir Danijos krikštas buvo pradėtas 850 metais vokiečių vyskupo šv. Ansgaro. Šie metai yra laikomi Danijos krikščionybės pradžia, nors antrą kartą teko ją su anglo saksų pagalba gaivinti ir galutinai sustiprinti tik po 185 metų.

Tokių pavyzdžių galima būtų rasti ir daugiau, nes krikščionybės kelias daugelyje tautų buvo panašus. Tai yra visiškai suprantama. Būtų neprotinga norėti, kad krikščionybė, atnešta į pagoniškus kraštus, staugia ir visu platumu išsiskleistų. Neišsiskleidė ji visu platumu ir Lietuvoj net po Vytauto— Jogailos krikšto. Turėjo dar praeiti apie pora šimtų metų iki visa tauta krikščionybę priėmė ir pradėjo su ja susigyventi.

Kadangi Mindaugo įdiegta krikščionybė nebuvo visai nutraukta, tik įvairių sunkumų kliudoma išsiskleisti, dėl to jos ir nereikėtų mums atsisakyti. Mes turėtume pasekti kitas tautas ir savo krikščionybės pradžią jungti su Lietuvos valstybės pradžia. Reikėtų jungti dėl to, kad pirmasis

sujungtos tautos valdovas buvo drauge ir pirmasis lietuvių tautos krikštytojas.

Tautos krikštas mus įpareigoja

Šv. Jono Apreiškime yra kalbama apie dideles minias iš visų tautų, giminių ir kalbų, susitelkusias ties Avinėlio sostu, apsilikusias baltais rūbais ir garbinančias Viešpatį (7,9-10). Mūsų tauta, gavusi tą baltą rūbą Mindaugo laikais ir išnešiojusi jį savo kovose, kančiose ir sielvartuose, jau 700 m. dalyvauja Viešpaties garbinime. Ir lyg kokia milžiniška procesija nuo Mindaugo iki dabar išsitiesia per visą mūsų istoriją, vis gausėdama, vis plačiau išsiliedama. Tačiau jos kelias dažnai yra panašus Kristaus keliui į Kalvarijos kalną. Kankinių kraujas daug kartų laistė mūsų žemę. Pirmasis už katalikišką tikėjimą žuvo pats tautos krikštytojas, du jo sūnūs ir daugelis valstybininkų. Daug kentėti turėjo ir pirmieji du vyskupai ir daugelis tikinčiųjų. Kraujo ir kančios kelias tebesitęsia ir dabar.

Mes esame tolimi ainiai tos pirmosios mūsų krikščionybės. Esame paženklinti tuo pačiu tikėjimo ženklu ir net ta pačia kančia. Tautos krikštas yra ryšys, kurs jungia lietuvių su lietuviu ir visą lietuvių tautą su Dievu. Tokiu būdu pakrikštytoji tauta tampa nebeatskiriama nuo savo Dievo ir Bažnyčios. Ir dabar su kiekvienu žudomu lietuviu yra žudoma ir pati krikščionybė mūsų tautoje. Tautos krikšto ženklo nebeužtrinsi, jį gali sunaikinti, tik sunaikinęs gyvą tikintį lietuvi.

Mūsų atsakomybė, kurie jaučiame tą gyvą ryšį su krikščionybės pradžia savo tautoje, šiais laikais yra nepaprastai didelė. Nuo mūsų priklauso, ar tą krikščionybę išlaikysime ir perduosime gyvą, gają ir veiklią tolimesnėms kartoms. Pirmojo tautos krikšto sukaktis mums turėtų priminti šimtmečių kartojamą įpareigojimą tęsti krikščioniškąją kovą toliau, nežiūrint kaip baisūs būtų mūsų priešai ir kaip sunkios kovos sąlygos bei nepalankios aplinkybės, kuriose esame.

Mūsų parapijos, organizacijos ir laikraščiai neturėtų praleisti šios retos ir gražios sukakties, tinkamai jos nepaminėję.

KUNIGAS - ŽMOGUS

Mielasis Drauge,

Gavau Tavo milžinišką, net 16 puslapių laišką. Iškeltas klausimas yra labai svarbus ir jautrus. Kaži galėčiau atsakyti? Kadangi vidurinis kelias paprastai yra teisingiausias, tai ir aš jį pasirinksiu. Teisingai pastebi, kad yra blogų kunigų, bet nepamirškime, kad daug yra ir gerų, tik juos kartais ne taip greitai pastebime, kaip bloguosius, nebent Bažnyčia kurį nors iškilmingai kanonizuoja, kaip Arso kleboną, kun. Joną Bosco, kun. Juožą Cottolengo ir kitus.

Klaidingai manote, kad blogieji kunigai visai netiki. Man teko ne vieną jų pažinti ir pamačiau, kad net ir pametusieji kunigystę tiki Dievą ir pomirtinį gyvenimą. Nereikia maišyti dviejų dalykų: žmogaus tikėjimo pagrindinėmis tiesomis ir jo moralinio gyvenimo. Niekas nesakys, kad Adomas ir Ieva netikėjo. Be abejo, juodu tikėjo ir dar kaip! Bet, žiūrėk, ką padarė! Užėjus pagundai, taip lengvai pasidavė. Tad ką bekalbėti apie dabartinį žmogų, kurio prigimtis yra taip smarkiai apgadinta. Taip pat ir iš tėvų vaikas kartais paveldi daug blogų palinkimų.

Nei kunigas, būdamas žmogus, nėra laisvas nuo tų palinkimų. Klierikų auklėjimas seminarijoje tuos palinkimus tik užslopina, bet visiškai jų nepanaikina. Ir štai, žiūrėk, išėjus iš seminarijos ir susitikus su pagundomis, ne kiekvienas pajėgia joms atsispirti. Vienas pamažu palinksta į gobšumą, kitas į puikybę, trečias į kūniškumą, į girtavimą ir t.t. Jis žino, kad tai yra bloga, bet neturi jėgų tam blogiui atsispirti. Juk ir šv. Augustinas jau sakė: "Video bona proboque, deteriosa sequor".

Juk ir paprasti žmonės, nekunigai, yra labai aukštai iškelti sakramentais, pašvenčiamąja Dievo malone, o žiūrėk, kaip žemai kartais nupuola! Jie žino puikiausiai, kad girtavimas ar paleistuvavimas yra blogi dalykai, kad jie žmogų pažemina, beveik gyvuliu paverčia, o vis tiek kaip dažnai tų blogybių neišvengia ir gana. Čia nėra tikėjimo ar žinojimo stoka, bet stoka va-

lios, tvirto noro, nesugebėjimas pasipriešinti toms blogybėms pačioje pradžioje.

Nekalbėsime jau apie tuos kunigus kurie, neturėdami pašaukimo, tėvų yra priversti pasirinkti šį luomą. Pasitaiko ir loikių, kurie pradžioje labai mylėjo savo pasirinktą luomą, turėjo daug idealizmo, bet pasitaikius kliūtims, neįstengė joms pasipriešinti, jų nugalėti ir nejučiomis smuke vis žemyn ir žemyn iki pradėjo, kaip tas apaštalas Judas, vaikščioti visai nekunigiškais keliais ir gyventi nekunigišku gyvenimu. O Dievas juk neprivalo kiekviename žingsnyje daryti stebuklą ir taip kaip Povilą stebuklingu būdu grąžinti prie savęs. Dauguma tų pašlijusių kunigų bent prieš mirtį susitvarko, atsiverčia, bet vienas kitas ir miršta, panašiai, kaip Judas, neprašydamas Dievo atleidimo.

Pareiga, ne privilegija

Nežiūrėkime į visa tai per daug tragiškai, verčiau stenkimės geriau pažinti žmogaus prigimtį. Pagalvokime, kaip mes kiekvienas dažnai iškrypstame iš mums pavestų pareigų, tada ir kunigams turėsime daugiau užuojautos. Neužmirškime, kad šventimai nepakeičia žmogaus prigimties, tik uždeda naują pareigą ir atsakomybę, kurių pirmiau neturėjo. Tik Marijai buvo Dievo suteikta privilegija niekad nenusidėti, daugiau niekas iš žmonių tos privilegijos nėra gavęs. Kiekvienas žmogus ir kiekvienas kunigas su pranašu Dovydu gali pasakyti: "Štai aš esu gimęs kaltėje, ir nuodėmėje pradėjo mane mano motina (Ps. 50, 7).

Bet nereikia pulti ir į kitą kraštutinumą. Tik Liuteris sakė, kad žmogaus prigimtis yra visiškai sugadinta, todėl jis galįs daryti, ką nori ir už tai nėra atsakingas. Ne, žmogaus prigimtis nėra visiškai sugadinta, tik palinkusi į bloga. Matome tūkstančius šventųjų, kurie, sujungdami savo pastangas su Dievo malone, pasiekė aukšto tobulybės laipsnio. Dėl to ir daugelis kunigų turės atsakyti prieš Dievą už savo apsileidimą, bet Dievas daugelį kunigų, taip kaip ir kitų žmonių, pateisins,

atsižvelgdamas į jų charakterį, auklėjimą, iš tėvų paveldėtas ydas ir visas kitas aplinkybes.

Mes matome tik išorinę pusę ir pagal ją žmogų smerkiame, o Dievas mato ir tas paslaptis, kurios mums yra visiškai neprieinamos, apie kurias mes nė nepagalvojame.

Kai kuriuos tikrai šventus žmones gal mes smerkiame. Kai kuriuos laikome šventais, o iš tikrųjų gal jie yra veidmainiai, pataikūnai, apgaudinėtojai. Taigi, spręsdami tik iš to, ką savo akimis matome, dažnai labai smarkiai galime apsigauti. Dėl to verčiau melskimės vieni už kitus, prašykime Dievo pasigailėjimo, kad Jis nebūtų mums rūstus teisėjas, bet malonus Išganytojas ir atlaidus Tėvas. Pasinaudokime kunigų patarnavimais, eikime išpažinties, komunijos, klausykime šv. Mišių, pamokslų. O jeigu jų pamokslai mums nepatinka arba tų pamokslų, ypač vasarą, visai nebūna, tai galime kokią nors naudingą dvasinio turinio knygą pasiskaityti ir turėsime naudos gal daugiau, negu iš pamokslų.

Puodas puodą vanoja...

Žinoma, aš taip rašydamas, nenoriu apginti netikusio kai kurių kunigų elgesio su žmonėmis ir su šventais dalykais. Anaiptol! Daugelyje dalykų mes kunigai turime taisyti. Bet norėčiau priminti, kad visa žmonija drauge su kunigais privalo susiprasti. Juk obuolys netoli krinta nuo obelies. O lotyniška patarlė mums sako: “Qualis populus, talis sacerdos”, t. y. kokie žmonės, tokie ir kunigai. Juk iš tų pačių žmonių gimsta vaikai, ir tie vaikai tampa kunigais. Dėl to, smerkdami kunigus, smerkiame patys save. Lietuviška patarlė sako: “Puodas puodą vanoja, abu labu tokiu”. Jeigu mes pašalintume visus blogus kunigus ir jų vieton parinktume geriausius jaunuolius, ar manote, kad po vienos kitos dešimties metų nerašytume tokios pačios kritikos?

Jeigu iš dvylikos apaštalų atsirado Judas, Petras Kristaus išsigynė, tai ką bekalbėti dabar... O juk apaštalai iš paties

Kristaus lūpų girdėjo dieviškąją Jo mokslą, matė stebuklus. Be to, visa tai vyko pirmą kartą istorijoje, dėl to buvo labai įdomu, ir evangelija buvo tikra naujiena. Dabar kandidatai į kunigus girdi tą mokslą iš tokių pat žmonių, kaip ir jie, iš negyvų knygų. Kristaus jie nemato ir stebuklai nesidaro. Reikia į visa tai tikėti, kaip eiliniam krikščioniui. Dėl to gali atsitikti, kad jaunuolis tik žiūri, kaip geriau pasiruošti egzaminams, o maža dėmesio kreipia į to mokslo žavintį turinį. Be to, kaip jau minėjau, kartais išibrauna į kunigus jaunuolių visai be pašaukimo. Dėl to melskimės, kad Dievas sužadintų naujų gerų pašaukimų į kunigus, nes “piūtis yra didelė, o darbininkų maža”.

Mes turėtume labiau gerbti pačią kunigystę. Juk mes nežiūrime, ar Mišių taurė bus geležinė ar auksinė, mums svarbu tik tai, ką ji savyje talpina, o mes tai žinome— Mišių metu joje atsiranda Kristaus kraujas. Taip pat ir kunigas yra lyg tas indas, nesvarbu ar jis bus brangus ar ne, ar jis bus šventas ar nusidėjėlis, jo dalinamos malonės yra tos pačios. Ar kunigas bus toks šventas, kaip Arso klebonas ar toks nusidėjėlis, kaip Judas, jo laikomos Mišios turi tą pačią vertę, jo duodama žmonėms komunija yra taip pat ta pati. Juk Mišiose svarbiausia yra tai, kad Dievui yra aukojamas pats Kristaus kūnas ir kraujas, nesvarbu, kas jį aukos. Jei kunigas yra blogas, jis pats negaus tų malonių, kurias gauna, Mišias laikydamas geras kunigas, bet tiems, kurie Mišių klauso, yra duodamos malonės pagal jų pačių uolumą, visiškai neatsižvelgiant į Mišias laikančio kunigo šventumą ir nuopelnus. Ar tau komuniją duos šventasis ar nusidėjėlis, tu priimsi tą patį Išganytoją. Kunigas, nevertai laikydamas Mišias ir teikdamas kitus sakramentus, šiais savo veiksmais gali užsipelnyti pragarą, bet tu, naudodamasis tais sakramentais, gali užsipelnyti Dangų. Keista, kad yra tiek išsilavinusių ir apsiskaičiusių inteligentų, kure šios taip aiškios tiesos nenori suprasti ir mano, kad viskas priklauso nuo kunigo šventumo.

Tad įpraskime nežiūrėti tiek, kokie yra kunigai, bet džiaukimės, kad mes dar

jų turime, nes yra kraštų, o jų skaičiuje ir mūsų Tėvynė, kur trūksta kunigų. Žmonės ten eitų išpažinties, imtų komuniją ir klausytų Mišių, nesvarbu koks kunigas bebūtų. Jie džiaugtųsi, sulaukę kunigo net ir Judo asmeny, svarbu, kad žinotų, jotas kunigas turi galią teikti sakramentus, kurių vertė visai nepriklauso nuo kunigo šventumo, bet nuo Kristaus nuopelnų ir nuo mūsų prisiruošimo.

Iš adatos nepriskaldykim vežimo!

Būtų tikrai neprotinga sakyti, kad yra 90% sugedusių kunigų, o tik 10% gerų. Aš net nedrįsčiau tvirtinti, kad 10% yra sugedusių, gal tik vienas kitas, bet tas vienas kitas padaro negarbę visiems. Nejaugi dabar tik kunigų kaltė, kad pasauly atsirado komunizmas? Kam tokias neišmintingas išvadas daryti? Sutinkame, kad buvo kalti ir kai kurie kunigai, bet tai nėra vienintelė priežastis. Bolševizmas atsirado ypatingai dėl luomų nelygybės, dėl darbavimų ir kapitalistų neteisingumo, dėl darbininkų skriaudimo. Bet dėl ko Bažnyčia neužkirto tam kelio? Atsakymas labai paprastas— dėl to, kad jos neklausė. Jūs sakote: dėl ko kariuomenėje klauso įsakymų? Tarp Bažnyčios ir kariuomenės yra skirtumas. Bažnyčia nevartoja jokios prievartos, ji remiasi tik žmonių laisva valia. Kristus leidžia augti kviečiams ir piktžolėms kartu. Bet ateis laikas, ir piktžolės bus atskirtos nuo kviečių.

Ir kunigų pataisymas tai ne vienos dienos darbas! Bažnyčia daro viską, ką gali. Nevienas popiežius yra išleidęs specialias enciklikas kunigams, klierikai yra labai stropiai auklėjami ir prižiūrimi seminarijose, bet per visus amžius buvo ir bus gerų ir blogų kunigų.

Baigdamas noriu paminėti, kad šis atsakymas į Tamstos laišką nėra koks nors Tamstos papeikimas. Tas Tamstos širdies skundas buvo tikrai nuoširdus, gražus, krikščioniškas. Tai buvo kūdikiškas savo vargų ir pergyventų išpūdžių pasipasakojimas. Bet kadangi šį mano atsakymą skaitys ir kiti, kurie ne retai labai žiauriai kunigus smerkia ir šmeižia, tai norėčiau tik tiek pridurti, kad buvo daugelis šventųjų,

kurie sielojosi dėl netinkamo kai kurių kunigų elgesio, bet nei vienas tų kunigų viešai nesmerkė ir nešmeižė. Vieši pasisakymai prieš kunigus ne vieną paprastą žmogelį papiktino ir atstūmė nuo Bažnyčios, išplėšė tikėjimą. Juk kiek yra žmonių, net inteligentų, kurie neįstengia atskirti privataus kunigo elgesio nuo visos Bažnyčios. Jei kuris nors kunigas suklysta ar nusikalsta, jie tuoj priskiria tas klaidas ir nuodėmes visai Katalikų Bažnyčiai. Tai yra iš ignorancijos išplaukianti klaida. Baikime bent kartą su tokiomis nelogiškomis vaikiškomis išvadamis!

Tad jeigu tu matai netinkamą kai kurių kunigų elgesį, nenustok praktikuoti savo tikybos, nenustok melstis, bet dar padvigubink savo maldas ir religines praktikas. Eik dažniau išpažinties ir komunijos, uoliau klausyk Mišių. Tik tokiu būdu geriausiai ir sėkmingiausiai prisidėsi prie kunigų reformos, kurios tikrai reikia. Tokiu būdu galėsi išmelsti naujų gerų kandidatų į kunigus. Tik taip elgdamasis negriausi, bet statysi.

Pasimelskite ir už mane, kad kitiems skelbdamas, pats nepražūčiau.

Jūsų misijonierius

Jonas Bružikas, S. J.

Gerb. Skaitytojai ir Platintojai,

Kitame numeryje jau paskelbsime daugiausia išplatinusiųjų pavardes. Pažiūrėsimė, kurie yra rimčiausi kandidatai laimėti televizijos aparatą, šaldytuvą, radijo aparatą. Bet dar galės daug kas pasikeisti, nes "L. L." platinimo vėjus baigsis tik birželio mėn. 1 dieną.

Amerikos ir Kanados skaitytojai šiame numeryje ras vokelį su mūsų adresu. Tokiu būdu norime Jums palengvinti atnaujinti prenumeratą ir padėti kitiems užsisakyti. Laukiame sugrįžtant tų vokelių su Jūsų ir naujų skaitytojų adresais.

ADMINISTRACIJA

AR ILGAI SEKSIME VAIKUČIAMS PASAKĄ APIE GANDRĄ

Šiandien beveik visi pedagogai ir auklėtojai yra tos nuomonės, kad vaikui reikia tinkamu laiku ir tinkamu būdu paaiškinti kai kuriuos dalykus, kurie yra susiję su lytiniu žmogaus gyvenimu, ypač jei patys vaikai kreipiasi į tėvą ar motiną klausdami, pav., kaip atsirado nauja sesutė ar naujas broliukas. Jau vaikai, ypač didesni, netiki šiandien pasaka apie gandrą, kuris "tėvams vaikučius atneša". O tėvams ir mokytojams bei auklėtojams ne vistiek, ar vaikutis pasisemia žinių apie visus tuos dalykus iš tyrų šaltinių, ar iš tokių, kurie yra purvini ir užnuodyti, kurie sužaloja vaikučio sielą visam gyvenimui.

Taigi, daugumas sutinka su ta nuomone, kuri sako, kad kai kuriuos dalykus reikia vaikučiams tam tikru laiku paaiškinti, bet nėra dar pakankamai išsiaiškinta, kaip tai praktiškai padaryti. Labai dažnai tenka iš tėvų išgirsti nusiskundimų, esą, niekas nenurodo ir nepaaiškina, kaip, kokių būdu suteiktinos vaikučiui tokios ar kitokios žinios. Ne kiekvienas tėvas ir ne kiekviena motina jau savaime sugeba tai padaryti. Tėvai mielai ką nors tuo klausimu pasiskaitytų. Ir juo didesnę tėvai ir mokytojai jaučia atsakomybę už dorinį ir, iš viso, dvasinį vaikučių gyvenimą, juo atsargesni ir baikštesni yra tuose dalykuose. Bet jie dažnai nesuvokia, kad kaip tik jų perdėtas atsargumas ir nesveika baimė pastumia kartais vaikutį į varginančią problematiką.

Jau yra šiek tiek tais klausimais ir literatūros. Buvo gerų rašinių periodinėje spaudoje. Labai rekomenduotina yra Petro Maldeikio knygutė: "Seksualinis Auklėjimas". Yra tokios literatūros ir kitomis kalbomis. Med. dr. G. Ockel, knygoje "Sag Du es Deinem Kinde" (Falken Verlag), ne tik pareiškia savo nuomonę, bet ir praktiškai nurodo, pasiūlo, kaip reiktų su vai-

kučiu pasikalbėti, kaip jį palaiptiui supažindinti su naujojo žmogaus, kūdikio, atsiradimo faktu.

Šių eilučių autorius žada ateityje mūsų visuomenę arčiau supažindinti su kai kuriais tokiais pasiūlymais, bet prieš tai norėtų turėti ir pačios visuomenės pasisakymą. Tam tikslui ir yra parengta čia žemiau patiekiamą anketa.

Kiekviena tauta turi savo būdą ir temperamentą, kuris šiek tiek skiriasi nuo kitų tautų būdo ir temperamento. Daug priklauso nuo auklėjimo veiksnių ir papročių. Ir kas tinka rytiečiams, netiks šiauriečiams. Be to, toks platesnės visuomenės pasisakymas klausimą labiau išryškintų ir duotų progos vieniems pasinaudoti kitų patyrimu. Todėl kiekvienas tautietis, ypač tėvai ir auklėtojai, yra prašomi šiais klausimais aiškiai ir išsamiai pasisakyti. Šios anketos daviniai bus labai vertinga medžiaga. Tie daviniai bus atitinkamai sutvarkyti ir patiekti per spaudą mūsų visuomenei.

A N K E T A

Apie vaiko supažindinimą su naujos gyvybės, kūdikio, atsiradimo faktu.

1. Iš ko Tamsta, mažas būdamas, pirmą kartą išgirdai ir sužinojai apie žmogaus gimimą bei atsiradimą (iš tėvų, mokytojų, draugų)?
2. Kokį įspūdį tai tada Tamstai padarė?
3. Kokia šiandien Tamstos nuomonė apie tai, ar suaugusieji turi vaikui ką nors apie tuos dalykus paaiškinti ar ne? Jei ne, tai kodėl?
4. Jei taip, tai kodėl?
5. Kas turi tuos dalykus vaikui paaiškinti (tėvai, mokytojai ar šiaip kas)?
6. Kada turi tai padaryti?
7. Kokiu būdu?
8. Jei Tamsta esi tėvas ar motina,

tai kaip Tamsta savo vaikui aiškini ?

9. Jei neaiškini, tai kodėl?
10. Kokį aiškinimo būdą Tamsta siūlai?

PASTABOS.

1. Kiekvienas yra prašomas atsakymus surašyti ant atskiro lapo, rašant tik vienoje lapo pusėje.
2. Atsakymai surašytini ta tvarka, kokia čia surašyti klausimai.
3. Pageidaujama, kad pildantis anketą pažymėtų: vyras ar moteris, ve-

dęs ar nevedęs, profesiją ir amžių.

4. Pasirašyti nebūtina. Bet jei Tamsta pasirašysi, tai ar galima, minint kur nors Tamstos nuomonę, paminėti Tamstos pavardę.
5. Prašoma į klausimus atsakyti aiškiai, išsamiai ir sąžiningai.
6. Užpildytas anketas siųsti šiuo adresu:

Kun. Kazys Mažutis

50 W. 6-th St.,

So. Boston, Mass.

MODERNAUS KATALIKO VAIZDAS

Praėjusį kartą rašėme, kad mums lietuviams katalikams, vis labiau išitraukiant į modernųjų miestų gyvenimą, gresia didelis pavojus paskęsti svetimtaučių ir naujųjų pagonių jūroje. Tik tapimas moderniais lietuviais katalikais gali mus nuo tos prazūties išgelbėti. Kaip vieną svarbiausių priemonių nurodėme stengimąsi suderinti savo žemiškąjį gyvenimą su antgamtiniu. Tarp šių dviejų pasaulių turi būti tobula harmonija. Dabar pakalbėsime apie kitą svarbią priemonę.

Koks žmogus Tave žavi?

Pasakyk, koku žmogumi labiausiai žaviesi ? Kokio žmogaus vaizdą, idealą turi prieš akis, kurį Tu seki ir kuriuo norėtum tapti? Tu, jaunuoli, manau, žaviesi koku nors suaugusiu savo draugu, sporto įžymybe. O Tu, sese, kuria nors kino žvaigžde, vyriškių garbinama dama. Tu, vyre, gal gerai įsitaisiusiu piliečiu, visur prasimušančiu landuoliu, visomis gėrybėmis besinaudojančiu biznieriū. Bet ar ilgai jūs žavėsitės tomis įžymybėmis, tais gyvenimo numylėtiniais? Po kiek laiko jūs būsite savo sekamuojū asmeniu nusivylę, sporto ir filmų pasaulyje bus pasirodžiusios kitos žvaigždės. Tais jūsų garbintais "herojais" jau niekas nesizavės.

Tik vienas žmogus žavi visų laikų ir visų luomų žmones. Tai Kristus! Jis trau-

kia į save ir moderniojo žmogaus akį bei širdį. Kiekvienas, kurs atsidėjęs, be iš anksto susidarytų prietarų skaito Evangeliją ar mūsų laikų kalba parašytą Kristaus gyvenimo istoriją (pav., Papinio), pradeda grožėtis Kristumi daugiau, negu kuriuo kitu kad ir žymiausiu žmogumi.

Kas traukia mūsų laikų žmogų į Kristų? Tur būt, labiausiai Jo žmoniškumas, kurs spindi visoje pilnumoje. Prieš moderniojo žmogaus akis, panašiai kaip ir prieš šv. Povilo, stoja didingas, patrauklus Kristaus vaizdas. "Pasirodė mūsų Išganytojo Jėzaus Kristaus žmoniškumas ir maloningumas". Tada žmogaus širdį, taip kaip ir evangelisto, užviešpatauja mintis, kad "Jis perėjo žemę, gera darydamas".

Ir modernusis žmogus pirmoje eilėje nori būti tikras žmogus, idealus žmogus, žmogus kilnių darbų, o ne vien žodžių. Kilnumas, teisingumas ir nepaperkamas dorumas jį žavi. Darbe, skurde ir frontuose susikūrė trys naujojo žmogaus žymės: draugiškumas, nesavanaudiškumas, tiesumas. Jis nesizavi savanaudžiu biznieriū, kurs per kitų galvas į laimę kopia. Veidmainiškumo jis neapkenčia. Todėl jam jau nebedaro įspūdžio nei džentelmeno tipas, kurs išoriniai yra kitiems mandagus ir korektiškas. Visoks išorinis pasireiškimas jam turi plaukti iš vidujinio įsitikinimo, nors

šiai jis nemėgsta jų viešai reklamuojamą.

Šias savybes jis mato Kristuje visoje pilnumoje. Kristaus tobulumas jo nebaido. "Jis pasidarė viskuo mums panašus, išskyrus nuodėmę". Tie amžinieji tyro žmoniškumo bruožai ir traukia modernų žmogų į Kristų, jeigu tik kas nors taip jam Kristų atvaizduoja, ar tai būtų koks nors ypatingai Dievo apdovanotas pamokslininkas, kaip Tihamer Toth ar tėvas Lombardi, kurių klausydavosi ir klausosi net raudonieji komunistai, ar šiaip kuri nors kilni kunigo ar pasauliečio asmenybė.

Žmoniškumo didvyris

Taigi, jei mus žavi modernaus kataliko idealas, turime mokytis iš Kristaus tų savybių. Pirmieji krikščionys sekė Kristų kentėjimuose ir artimo meilėje. Apie juos visur buvo kalbama: "Žiūrėkit, kaip jie vienas kitą myli". Viduramžiai, sekdami Kristų teisingume ir meilėje silpniesiems, susikūrė sau riterio ir maldos bei atgailos didvyrio — šventojo tipą. Todėl ir naujų laikų žmogus gali ir net turi sekti Kristų naujomis, savomis formomis, turi grožėtis tuo Kristaus bruožu, kurs modernų žmogų labiausiai žavi — Jo žmoniškumu. Tai ir lietuvių dvasiai yra labai artima, nes žmoniškumas, vaišingumas, tiesumas yra labai jam prie širdies.

Todėl prieš moderniojo kataliko akis turi stovėti pilnutinio žmogaus, modernaus šventojo vaizdas — tauraus žmogiškumo didvyris: tiesus, kilnus, draugiškas, nesavanaudis, kūdikiškai paprastas, sąmoningai religingas žmogus, pagal savo gabumus ir turimas galimybes besistengiąs aprėpti visas žmogiškojo gyvenimo sritis, pasinaudoti visomis gamtos, kultūros ir apreikštosios religijos vertybėmis.

Ir tokių pilnutinių katalikų, tyrojo žmoniškumo didvyrių mes turime nemažai. Iš į altorių garbę iškeltųjų paminėsime šv. Pranciškų Salezietį, kun. Joną Bosco, Teresėlę; iš mums geriau žinomų — Fridriką Ozanam, Ernestą Heilo, Karolį Sonnenschein, Petrą Lippert; iš lietuvių — arkiv. Jurgį Matulevičių, Tumą - Vaižgantą, Mariją Pečkauskaitę, kun. Alf. Lipniūną, visai nekalbėdami apie gyvuosius.

Argi Tavęs jie netraukia, ar nesižavėjai, skaitydamas jų raštus ir jų gyvenimo aprašymus? Argi Tu nenorėtum būti toks visas žmogui prieinamas sritis aprėpiąs katalikas, modernus Kristaus sekėjas? Pagalvok, ko Tau dar trūksta, ką turi daryti, kad taptum vis į Jį panašesnis. Juk Tu nori būti tikras žmogus, išvystyti savyje žmoniškumą aukščiausiam laipsnyje. Netikėk tiems, kurie žmoniškumą nori padaryti visai automatinį, nepriklausomą nuo apreikštojo tikėjimo. Pats matai, kaip greitai jis tampa gyvuliškumu, į kokią pražūtį jis baigia nustumti žmoniją! Neklausyk tų, kurie žmoniškumą nori pastatyti kaip krikščionybės priešingybę.

Garsusis prancūzų diplomatas ir pasaulinio masto rašytojas Paul Claudel sako: "Nieko nėra žmoniškume, ko negalėtų būti krikščionybėje. Žmogaus esmė juk yra būtis, gyvenimas. Nuodėmė yra nebūtis, gyvenimo šešėlis. Reikia ištrinti gimtąją nuodėmę ir atstatyti žmoniškumą visame pilnume. Krikščionybė yra tai, kas yra mūsų žmoniška labiau už mus pačius."

Todėl prieš Tavo akis tegul stovi modernaus šventojo, mūsų laikų Kristaus sekėjo vaizdas. Skaityk jų gyvenimo aprašymus, vis labiau pažink ir pamilk Kristų. Stenkis artėti į modernaus kataliko tipą, kad ir pats savy jaustum tą švelnią gyvenimo harmoniją ir šviesiu pavyzdžiu rodytum kelią savo brangiems šeimos nariams, draugams ir tautiečiams.

P. Daugintis, S. J.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Kadangi yra įvairių sunkenybių pinigų siųsti į užsienį, beveik visose šalyse mes turime savo įgaliotinius, kuriems galite siųsti pinigus už "Laiškų Lietuviams" prenumeratas. Štai tų įgaliotinių sąrašas:

Anglijoje —	Rev. Just Steponaitis, St. Patrick's Dock St., Widnes, Lancs
Argentinoje —	Rev. P. Brazys, MIC Mendoza 2280, Avellaneda, Buenos Aires
Australijoje —	Rev. St. Gaidelis, S. J. 264 Miller St., North Sydney, N. S. W.
Belgijoje —	Rev. J. Aranauskas, S. J. 15, rue Ferrer, Mons

NEUŽMIRŠK LIETUVOS!

Trisdešimt trečią kartą švenčiame Lietuvos Nepriklausomybės šventę, bet jau dešimtį kartų ši džiaugsminga sukaktis mums buvo aptemdyta karčios dabarties debesiu. Šiais metais mūsų džiaugsmas neturėtų sustoti tik prie 1918 metų vasario 16 dienos, bet, gimdamas iš praeities, pasiekti net 1251 metus, kada Mindaugo pastangomis buvo įneštas į Lietuvą Kristaus kryžius. Įneštas ir pirmą kartą viešai pagarbintas. Nuo tada pradėjo augti kryžiai visuose Lietuvos kampeliuose. Audros ir vėjai juos laužė, drąskė, bet juk ir Galilėjietis pasakė, kad priešų bus daug. Nežiūrint aršiausių priešų, Jis prižadėjo savo kryžiui pergalę. Jo žodis — tiesa. Ši tiesa pasitvirtino ir mūsų šalyje. Lietuva — kryžių žemė. Lietuvis su kryžiumi susigyveno, jį pamilo. Ir Kristus mylėjo kryžių, užtat jį nešė. Argi galėtų jo nenešti lietuvius? Kiekvienas kryžius yra sunkus. Bet kaipgi galėtų būti lengvas, kryžiaus kelias juk

veda į kalną. Golgota yra kančios viršūnė, bet kryžiaus kelias čia nesibaigia, jis eina dar aukščiau. Tik nuo Golgotos jis jau nebesivadina skausmo, bet triumfe keliu, nes baigiasi Taboru.

Jeigu tėvynę mylėsime tik žodžiais, mūsų meilė nebus tikra. Jei mes jaučiamės tremtiniai, jei laukiame tos dienos, kada galėsime grįžti, turime tai dienai neatidėliodami ruošti.

Ar manote, kad išmušus laisvės vandenai kokia nors labdarybės įstaiga mus nemokamai parves namo, taip kaip atvežė čia iš Vokietijos? Ar manote, kad mus, grįžusius be cento, džiaugsmingai sutiks miškuose sveikatą praradęs partizanas ir baudžios iškankintas kolchozininkas? Tikėtės, kad jie ištis mums pagalbos ranką? Ne! Jie lauks mūsų pagalbos. Tėvynės išdavikus dabar partizanai pagavę baudžia mirtimi. Ar ne panašios bausmės būtume verti ir mes, jei grįžtume į tėvynę tuščiomis rankomis, praleidę pramogoms visus uždirbtus dolerius, kai mūsų broliai likę Lietuvoje aukoja sveikatą ir gyvybę?

Taigi, tikrai turėtume susimąstyti. Pažįstu ne vieną dar nė dvidešimt metų nesulaukusį jaunuolį, turintį banke susitaupius virš tūkstančio dolerių. Bet pažįstu daug ir tokių, kurie vakaruškose ir smuklėse kas savaitę praleidžia paskutinį centą.

Bent mūsų jaunimo organizacijos turėtų steigti Lietuvos atstatymo fondus, pradėti organizuotai taupyti. Bet ir pavieniai asmenys tuo turėtų rimtai susirūpinti, jei nori turėti teisę sugrįžti į Lietuvą. Jai suvargusiai bus reikalinga pagalba, o ne nauja našta. Tik dabar dirbdami ir taupydami tėvynės atstatymui, mes pateisinsime savo išvykimą iš Lietuvos. Kitaip būtume išdavikai, bailiai apleidę pavojuje tėvynę.

Juozas Vaišnys, S. J.

Brazilijoje —	Rev. K. Miliauskas Caixa Postai 4118, Sao Paulo
Kanadoje —	Rev. St. Kulbis, S. J. 1855 rue Rachel, East, Montreal, Que.
Kolumbijoje —	Rev. N. Saldukas, S. S. Colegio Salesiano de Leon XIII, Bogota, Carr. 5a No. 8 - 36
Prancūzijoje —	Rev. K. Pečkys, S. J. 42, rue de Grenelle, Paris, VII
Šveicarijoje —	Rev. Dr. J. Navickas Monastere de Montorge, Fribourg
Urugvajuje —	Rev. VI. Mikalauškas, S. J. Caigua 3711, Montevideo
Venecueloje —	Rev. A. Sabaliauskas, S. S. San Francisco de Sales, Caracas
Vokietijoje —	Rev. P. Daugintis, S. J. (13b) Pullach bei Muenchen, Berchmanskolleg

Visiems šiems mūsų įgaliotiniams už pagalbą ir triušą nuoširdžiai dėkojame.

MARKSIZMO FILOSOFIJA

Kas yra dialektiškas materializmas?

Paprastai žmonės pažįsta tris komunizmo ypatybes: 1. komunistai prievarta varo žmones į kolchozus (kolektyvinius ūkius), atimdami nuosavybę, 2. nepaprastai žiauriai visokiais būdais žmones kankina, 3. persekioja religiją neįsivaizduojamu įnirtime.

Daugelis pamano, kad jeigu tas proletariatas turi plaukti į savo "rojų" per tokias kančių, skausmo ir ašarų jūras, tai geriau to "rojaus" visiškai atsisakyti. Pagaliau po tų didelių aukų komunistų skelbiamo rojaus visiškai nematyti. Jeigu matytume, kad tas proletariatas bent šiek tiek pradeda darytis laimingesnis, tos aukos, atrodo, nebūtų tokios baisios. Deja, jokio pagerėjimo nėra.

Komunizmas turi savo filosofiją. Marksizmas yra sutinkamas įvairiose gyvenimo srityse. Manoma, kad komunistai, ypatinčiai jų vadai, veikia paslaptinčiai už savo "geležinės sienos", todėl kasdien galima susilaukti staigmenų. Kerenskis pasakoja, kad kartą Churchill klausęs Molotovo, kodėl komunistai esą tokie paslaptinčiai. Molotovas atsakęs: "Mister Churchill, ką mes komunistai darome, yra surašyta knygose, kurios visiems yra prieinamos". Žinant marksizmo principus, galima daug ką pramatyti, daug išvadų padaryti ir, kas svarbiausia, išvengti pavojaus turėti kartais labai naivias pažiūras į komunizmą.

Šiandien yra daug taip vadinamų "salioninių" arba "akademinių" komunistų. Jie žino, kad rusiškas komunizmas tikrai nėra patrauklus vakarų civilizuotam žmogui, bet galvoja, kad komunizmo idėja, įvykdyta jų krašte, būtų visai kitokia.

Šiame straipsnyje pakalbėsime apie komunizmo principus, o kitame — apie tų principų įvertinimą.

KOMUNIZMO PRINCIPAI

Atsiradimo priežastys

Marksizmas arba komunizmas atsirado praėjusio šimtmečio viduryje Vokietijoje, tiksliau pasakius, Renanijoje (Rheinland), kuri per 14 metų (1801 — 1815) buvo prijungta prie Prancūzijos. Tas kraštas buvo

atviras visoms idėjinėms srovėms, kurios viešpatavo Prancūzijoje ir Anglijoje.

Tuose kraštuose buvo jau gerokai paplitusi industrializacija. Buvo daug fabričių, į kuriuos žmonės būriais traukė iš kaimų gauti darbo. Mažai kas tesirūpino tų darbininkų reikalais. Ekonomijoje viešpatavo "ekonominis liberalizmas", t. y. nebuvo įstatymų, kurie gintų darbininkų teises, nustatytų darbo valandas, tvarkytų moterų ir vaikų darbą.

Gal kai kas paklaus, dėl ko tie žmonės bėgo iš kaimų į fabrikus, jei tuose fabrikuose buvo taip bloga? Atsakymas labai paprastas — kaimuose buvo dar blogiau. Jeigu savo ūkio neturi, tai tarnauk kitiems už berną visą gyvenimą, negali nei vesti nei savo šeimos sukurti. O fabrike dirbdamas, gauni uždarbį, gyvenk, kur nori ir kaip nori. Tie fabričių darbininkai ir buvo pavadinti proletarais, kad turėjo daugiau šeimos (proles — vaikas).

Karolis Marx

Keletą žodžių pasakysime apie tą žmogų, kurs sukūrė socializmą. Ir patys rusai bolševikai nevadina dabartinės savo sistemos komunizmu, bet socializmu. Žodį "komunizmas" rezervuoja tai paskutinei "palaimintai" socializmo stadijai, kada nebus nei klasių skirtumų, nei valstybės, viskas bus bendra. Socializmo įkūrėjas buvo Karolis Marx. Jis gimė žydiškoj šeimoj Tryre 1818 m. gegužės mėn. 5 d., o mirė 1883 m. kovo mėn. 14 d. Londone. Tėvas buvo teisininkas. Karoliui esant šešerių metų amžiaus, jo tėvai ir visa šeima pereina iš judaizmo į protestantizmą. Bet šis žingsnis neturėjo jokios reikšmės, nes nė vienas iš jų niekad nepraktikavo jokios religijos. Karolis Marx buvo pasirinkęs sau motto Aeschylo Prometejaus posakį: "Vienu žodžiu, aš neapkenčiu visų dievų". Iš šito sakinio jis neišskyrė nei žydų Jahvės nei krikščionių Dievo. Daktaro laipsnį gavo Jenoje 1841 metais. Jo dizertacija buvo tokia radikali ir antireligiška, kad draugai patarė jam neginti savo tezės Berlyne, kur jis studijavo, bet važiuoti kitur, nes Berlyne, esant arti prie valdžios, pavojinga ginti tokią tezę. Jis taip ir padarė.

Hegelio Dialektika

Lemiančios įtakos Marx'o filosofijai turėjo Hegelio Dialektika. Yra labai svarbu suprasti, kas yra dialektika arba dialektiškas metodas, nes šie terminai socialistų raštuose labai dažnai pasitaiko. Aristoteliui dialektika yra tas pats, kas mums šiandien yra logika, t. y. moksliskas galvavimo dėsnių sutvarkymas. Platonui dialektika yra dialoginis disputacijos būdas su klausimais ir atsakymais, taip, kaip mūsų katekizmuose.

Sokratas dialektikos metodą vartojo idėjų išaiškinimui. Jis sakė, kad mūsų idėjos, nors atrodo paprastos, tikrumoje yra sudėtingos: dalis yra teigiama, dalis neigiama. Sokrato mintį paėmė Hegelis (1770—1831) ir ją išvystė į filosofinę sistemą. Štai pavyzdys:

Laisvės idėja kokio nors hotentoto Afrikoje, kuris daro, ką tik nori, yra Tezė (An sich).

Tironija, t. y. visiškas laisvės neigimas, yra Antitezė (Anderssein).

Laisvė kokio nors kultūringo žmogaus, kuris turi savo ribas ir nepaneigia kito žmogaus teisių, yra Sintezė (An - und - fuer - sich).

Kitas pavyzdys: Absoliutinė Esybė — Tezė; Nebuvimas (Nihilum)—Antitezė; Sutvėrimas — Sintezė.

Pagal Hegelį Absoliutinė Idėja yra viso esančio pasaulio siela. Dialektika yra automatiškas idėjos išsivystymas. Absoliutinė Idėja egzistuoja nuo amžių. Ta Absoliutinė Idėja pereina visą egzistuojantį pasaulį ir vėl grįžta į save. Taip Hegelis aiškina nuolatinį judėjimą, pasikeitimą ir išsivystymą visa to, kas yra.

Trumpai suglaudus, taip atrodytų Hegelio Dialektika:

1. Mintis yra vienetas, sudarytas iš priešingų ypatybių (buvimas, nebuvimas ir t.t.)
2. Idėja vystosi, tobulėja ta jėga, kurią turi savyje, ji nereikalauja išorinio impulso.
3. Ta jėga paeina iš kontradikcijos, kuri yra pačioje idėjoje. Idėja turi vystytis, nes ji turi savyje jėgą, lyg viščiukas, kurs vystosi iš kiaušinio.
4. Ta idėja pradžioje save paneigia (pav., laisvė save paneigia, tapdama tironija),

paskui šoka atgal, bet jau atsiduria aukštesniame laipsnyje (pav., iš tironijos pereina į demokratinę laisvę).

5. Visata yra tokiam dialektiniame procese.

6. Idėja gali vystytis be galo: idėja yra tezė, paskui tampa antitezė, paskui sintezė, kuri gali vėl pasidaryti tezė, bet jau aukštesniame laipsnyje.

Marx'o filosofija

Pažiūrėkime, ką Marx'as padarė iš Hegelio minčių. Hegelis operuoja idėjomis, todėl jo filosofija yra idealistinė. Marx'as paima Hegelio dialektiką iš idėjų pasaulio ir sudeda ją į medžiagą. Tokiu būdu gauname **Dialektišką Materializmą**.

Pirmasis Marx'o dėsnis yra **Priešingumų Dėsnis** (Law of Oposites). Kiekviena realybė yra priešingų ypatybių vienetas. Marx'as pripažįsta tik intelektualinę kontradikciją, bet nepripažįsta materialinės. Jam nėra kontradikcija sakyti, kad daiktas save sunaikina arba save judina. Jis atvirai pasisako, kad mes nežinome, kodėl kiekviena realybė turi būti priešingumų vienetas, bet, jo nuomone, jei vieną kartą šitą teoriją prileidi, tai visi gamtos reiškiniai gerai išsiaiškina. Marx'as pripažįsta, kad jis nesilaiko nė Identiskumo Dėsnio, t. y. tas pats daiktas negali drauge būti ir kitas.

Savo dėsnį jis aiškina įvairiais pavyzdžiais: elektra — pozityvi ir negatyvi; magnetizmas — šiaurės ir pietų poliai; žmogus — kilęs iš skirtingų vyro ir moters elementų.

Antrasis yra **Negacijos Dėsnis**. Pav., grūdas, kurs pasėtas numiršta.

Trečiasis — **Transformacijos Dėsnis**. Pav., grūdas, kurs išaugina varpą.

Maždaug tokios galėtų būti Marx'o teorijos išvados:

1. Medžiaga yra autodinamiška, todėl ji nereikalauja jokių jėgų, kurios yra virš medžiagos, trumpai pasakius, jai nereikia gamtos Kūrėjo.
2. Nereikia nė jokios Išminties, kuri tvarko pasaulį.
3. Medžiaga yra amžina.
4. Transformacijos dėsnis išaiškina naujų formų atsiradimą gamtoje ir visuomenėje.

Marx'ui transformacija yra tas pats, kas biologijoje evoliucija.

Didelės reikšmės Marksizmo teorijoje yra istorijos supratimas. Marksistinė istorija nesirūpina, ką dideli ir žymūs žmonės yra nuveikę. Marx'as mano, kad jei leisi Dievui tvarkyti pasaulį ir žmonių laisvei nulemti istorijos įvykius, tai neberasi dėsningumo istorijoje, nes laisva valia, nesvarbu ar ji bus Dievo ar žmogaus, gali vienaip ar kitaip pasielgti. Vis dėlto jis mato, kad žmonijos istorija skiriasi nuo gamtos istorijos, kur veikia aklos jėgos.

Marx'as mano, kad vienas dėsnis yra bendras visiems žmonėms, tai yra jų kova su gamta dėl duonos kąsnio. Produkcijos jėgos veikia visus ir visais laikais lygiai, bet produkcijos būdai yra skirtingi. Ir istorijai Marx'as taiko dialektikos mokslą. Žmonijos pradžioje, jis sako, buvo komunizmas. Upių žuvys, miškų ir laukų gyvuliai priklausė visiems. Tai buvo primityvaus žmogaus komunizmas (Tezė). Po to, kai žmonės pasidalino žemę ir prasidėjo agrikultūra, išsivystė privati nuosavybė (Antitezė). Po antitezės eina sintezė, t. y. komunizmas, bet jau aukštesnės rūšies, t. y. tas komunizmas, kurio siekia viso pasaulio socialistai.

Čia socialistai nenuilstamai ieško ryšio tarp istoriškų įvykių ir ekonomiškų produkcijos jėgų. Taip pat religija ir moralė yra ekonominių produkcijos jėgų vaisius. Žmonių kovoje dėl duonos kilo konfliktai. Čia Marx'as prisimena Darvino "kovą už būvį". Malthus sakė, kad kova yra tarp atskirų žmonių. Darvino nuomone, ta kova esanti ne tik tarp žmonių, bet ir tarp gyvulių. Marx'as tą pačią idėją pritaikė klasių kovai. Kova eina jau nebe tarp atskirų žmonių, bet tarp visuomenės grupių, tarp tų, kurie turi savo rankose produkcijos priemones (fabrikus, mašinas ir t.t.) ir tarp tų, kurie jų neturi. Tie, kurie turi produkcijos priemones, atsiduria geresnėje padėtyje ir nori tą padėtį išlaikyti. Ta viešpataujanti klasė sukuria valstybę. Marx'ui valstybė yra viešpataujančios klasės opresijos priemonė. Taigi, valstybė yra blogas dalykas. Ją reikia visomis priemonėmis griauti, nes kitaip nenuversis tos viešpatau-

jančios klasės, kuri išnaudoja darbininkus.

Marx'as įvedė į savo teoriją svarbų terminą, vadinamą "Surplus value", t. y. ta vertybė, kurią darbininkai pagamina savininkui, bet už kurią jiems neatlygina. Ta neatlyginta vertybė ir yra tas "aitvaras", kurs neša savininkui turtus.

Savo interesams apginti fabriku savininkai vartoja ne tik valstybę, bet ir kitas priemones, kaip religiją ir moralę. Religijos ir moralės atsiradimą Marx'as aiškina Darvino evoliucijos dėsniais. Tamsus primityvus žmogus, vedamas gamtos jėgų baimės, tas jėgas sudievinio, paskui pradėjo tiems savo sukurtiems dievams aukoti aukas ir t.t.

Žmonės išnaudojančioji klasė gudriai sugalvojo panaudoti religiją savo materialiniams tikslams. Štai kokias pareigas atlieka religija:

1. Ji moko, kad turtingieji iš Dievo gavo savo turtus, taigi, jie turi pareigą tų turtų neatsižadėti.
2. Religija sako, kad darbininkai turi pareigą klausyti savo ponų.
3. Ji ragina susitaikinti su savo vargingu likimu, būti kantriems, nusizėmusiems, nes už tai Danguje bus atlyginta. Marx'as vartoja tą visiems žinomą išsireiškimą, kad "religija yra žmonių opiumas". Opiumas yra gaminamas iš aguonų (Papaver somniferum). Jis yra nuodai, kurie atbukina žmogaus protines jėgas ir sukelia pasyvumą.

Ir moralė yra buržuazinė priemonė apsaugoti savo interesus nuo proletariato užpuolimo, pav., septintas įsakymas "Ne-vok". Socialistai nesako, kad jie neturi moralės, bet jie neturi nė vieno moralės dėsnio, kurs visus rištų. Leninas sakė, kad tas yra moralu, kas dera proletariatui.

Artimiausias marksizmo tikslas yra proletariato diktatūra visame pasaulyje, kiekvienoje šalyje. Svarbiausia tam tikslui pasiekti priemonė yra **revoliucija**. Revoliucijos reikalingumas paeina ne nuo to, kad be jos visiškai nebūtų galima apsieiti, bet tik dėl to, jog negali būti jokios evoliucijos be revoliucijos. Revoliucijų sukėlimas yra pati svarbiausia kiekvieno susipratusio socialisto pareiga.

J. Venckus, S. J.

TIKĖJIMAS IR KRITIKAVIMAS

Turiu klausimą, kurs šiais laikais labai aktualus. Ar gali ko gero tikėtis iš savo tikėjimo tas katalikas, kurs lanko bažnyčią, bet, išėjęs iš jos, vėl puola kunigus, spauda, organizacijas? **J.V.**

Pirmiausia patarčiau paskaityti šiame numery esantį T. Bružiko straipsnį "Kunigas— žmogus". Manau, kad jį perskaičius, daug kas paaiškės. Rašai, kad Tamstos paliestas klausimas šiais laikais yra labai aktualus. Pilnai sutinku. Tikrai jis yra aktualus. Bet prašau atleisti, jei atvirai pasakysiu savo nuomonę, dėl ko jis yra taip aktualus. Jeigu mūsų tautiečiai pasisiskaitytų katekizmą (tą patį, kurį skaitydavo pradžios mokykloje per tikybos pamokas) ir pasistengtų gerai suprasti jame trumpai suglaustas mintis, jei suprastų, kas yra Katalikų Bažnyčia ir kas yra tikėjimas, tai šis ir kiti panašūs klausimai būtų visai neaktualūs.

Pagaliau vieną kartą reikėtų suprasti, kad kunigas X arba klebonas Z dar nėra visa Bažnyčia. Jeigu kokio nors kataliko redaguojamas laikraštis parašys nesąmonę, jei kokia nors katalikiška organizacija, o gal tik vienas kitas jos narys, pasielgs nekatalikiškai, tai negalima sakyti, kad taip daro Katalikų Bažnyčia. Argi teisinga būtų, jei koks nors svetimtautis Lietuvą vadintų vaigių ir žmogžudžių kraštu dėl to, kad lietuvius X ką nors pavogė arba užmušė? Jeigu kas pasakys, kad pilietis X yra vagis, tai bus teisinga, bet jei to atskiro asmens nusikaltimą jis priskirs visai Lietuvai, tai bus neteisingas Lietuvos šmeižimas ir įžeidimas.

Taigi, matai, kad yra galima tvirtai tikėti, uoliai praktikuoti religiją, mylėti ir gerbti Katalikų Bažnyčią, kuri kaip Kristaus kūrinys negali būti netobula, ir kartu kritikuoti atskirus jos narius, kurie gali

būti labai netobuli. Kitas yra klausimas, ar verta kritikuoti ar bus iš to kokios naudos. Jau iš minėto T. Bružiko straipsnio matei, kad neverta. Taip elgiasi tik senos "davatkos". Taigi, reikia vengti tų tuščių kalbų ir kritikų, verčiau stenkimės konkrečiai savo darbu prisidėti prie tų negerovių panaikinimo.

KAIP PAŠALINTI TĄ KLIŪTĮ

Dabar, praradus tėvynę, motiną, brolius, vienintelė mano paguoda yra Dievas, tikėjimas. Bet vienas dalykas man kliudo uoliai praktikuoti ir dažnai eiti prie sakramentų. Esu nuolat sąžinės kankinama, bijau eiti išpažinties, nes moterystėje, nenorėdami daugiau turėti šeimos, santykiuose neleistinu būdu. Aš mielai sutikčiau su savo vyru gyventi taip kaip sesuo su broliu, bet jis nenori apie tai nė girdėti, kuo griežčiausiai priešinasi. Jei toliau taip tęsis vis barantis, ar geriau būtų taip gyventi ar skirtis?

Atsakymo laukianti **Stasė**

Nė negalvok apie skyrybas. Aišku, yra liūdna, kad vyras nenori prisitaikyti prie krikščioniškosios moralės reikalavimų, bet tai neturi sudrumsti Tamstos sąžinės ir atbaidyti nuo sakramentų. Priešingai, dar dažniau stenkis eiti išpažinties ir komunijos, nes ten, kaip pati rašai, rasi vienintelę savo paguodą ir suraminimą.

Jei pati tų santykių nepradedi ir jiems nepritari, bet sutinki su neteisingais vyro reikalavimais, tik norėdama išvengti nuolatinių barnių ir nesantaikos, esi visiškai nekalta. Jei tų santykių metu laikaisi visiškai pasyviai, savo širdyje nepritardama tam veiksmui ir neieškodama jokie pasitenkinimo, nepadarei nuodėmės, todėl nėra reikalo nė išpažintyje apie tai kalbėti, ypač jei manai, kad kunigas, silpnai mokėdamas lietuviškai, Tavęs nesupras. Bet jei rastum tokį kunigą, kuris Tave gerai supras, galė-

tum jam apie tai pasakyti, atvirai išsikalbėti, o jis, be abejo, stengsis dar labiau Tave nuraminti ir duoti naudingų patarimų.

AR GALI BŪTI PRIEŠTARAVIMŲ?

Skaitydamas šv. Raštą, randu daug dalykų, kurie prieštarauja dabar dvasiškių skelbiamoms tiesoms. Man yra tai nesuprantama, kaip gali dvasiškiai nukrypti nuo šv. Rašto, kurs yra parašytas Dievo įkvėptų žmonių.

B.St.

Tarp šv. Rašto ir Bažnyčios skelbiamo mokslo negali būti jokio prieštaravimo. Žinoma, gali pasitaikyti vienas kitas skirtumas tokiuose dalykuose, kurie jokio ryšio su pagrindinėmis tikėjimo tiesomis neturi, pavyzdžiui, įvairūs civiliniai ir religiniai papročiai. Pagrindiniuose dalykuose Bažnyčia negali nutolti nuo šv. Rašto. Tamsta, tur būt, galvoji apie kokius nors antraeilius, nesvarbius dalykus arba klaidingai supratai tikėjimo tiesų aiškinimą. Gali nurodyti tuos skirtumus, tik geriau būtų, kad parašytum savo adresą, tai, jei bus reikalas, atsakysime privačiai, nes nujaučiu, kad Tamstos neaiškumai gali būti grynai asmeniškai, daugeliui skaitytojų visai neįdomūs. Jau redakcijoj guli visa krūva įvairių klausimų iš šv. Rašto; kai kurie yra toki paprasti, kad galėtų į juos lengvai atsakyti pradžios mokyklos mokiniai, todėl didesnei skaitytojų daliai jie tikrai būtų neįdomūs.

PRANEŠAME VISIEMS,

kad jūsų klausimai mums yra labai malonūs ir laukiami. Džiaugiamės, kad galime jums būti naudingi savo atsakymais. Laikraštyje atsakome į rimtus ir įdomius klausimus taip pat ir tiems klausėjams, kurie nepasirašo pavardės ir neduoda savo adreso. Bet būtų daug geriau, kad pasirašytumėt ir duotumėt adresą. Juk redakcija jūsų pavardes (ypač jei laiške to dar paprašysite) laikys kuo griežčiausioje paslaptėje. O jeigu norite, kad jūsų laiškas būtų skaitomas tik redaktorius arba tik kurio kito arti redakcijos esančio asmens, tai viršų laiško tą savo pageidavimą pažymėkite, ir jis bus sąžiningai išpildytas.

Tur būt, visiems yra aišku, dėl ko mes norime žinoti jūsų adresus. Juk ne retai, kaip jau minėjome, pasitaiko tokių klausimų, kurie tik pačiam klausėjui yra įdomūs arba kurie jau buvo laikrašty išaiškinti. Būna ir labai įdomių bei svarbių klausimų į kuriuos tikrai norėtume klausėjui atsakyti, bet į laikraštį dėl įvairių priežasčių jų dėti negalime. Ypatingai kai kuriuos labai jautrius šeimos klausimus reikėtų plačiau ir atviriau paaiškinti, o visi žinote, kad laikraštį skaito ne tik suaugusieji, bet ir vaikai... Kartais į panašius klausimus mes atsakome labai trumpai ir tik bendromis sąvokomis. Žinoma, jūsų toks atsakymas nepatenkina ir visų problemų neišaiškina. O kas kaltas? Jei turėtume jūsų adresą, atsakytume privačiai daug plačiau ir aiškiau.

Paprastai į klausimus atsako redaktoriai. Jei kartais atsako kuris nors kitas (pav., Kunigas Jonas), tai po atsakymo būna pažymėta. Anoniminių straipsnių, kiek galima, vengiame, nes žinome, kad skaitytojams yra įdomu, o kartais ir naudinga žinoti, kas yra tų straipsnių autorius.

Šių metų vasario 16 dieną sukanka dešimt metų, kai pirmą kartą buvo viešai perskaityta tarp lietuvių paplitusi ir visų labai mėgiama kun. St. Ylos parašyta MALDA UŽ TĖVYNĘ. Čia ją ištiesai perspausdiname:

Dieve, kuris leidai tautas ir įdiegei joms laisvės troškimą, gražink, prašome Tave, ir mūsų Tėvynei laisvės dienas. Tegu tie bandymai, kuriuos Tu skyrei mūsų šaliai, nebūna jos pražūčiai, bet greitesniam jos prisikėlimui ir didesnei jos dvasinei gerovei.

Laimink, Viešpatie, mus, kurie priversti buvome palikti savo gimtąją žemę. Duok mums jėgų ryžtingai pakelti sunkią tremtinio dalį. Padaryk, kad visi mes liktume ištikimi savo Tėvynei ir grįžtume į ją, nešdami naują atgimimo ugnį.

Sušsk, Viešpatie, išminties ir stiprybės dvasios tiems, kurie dirba mūsų tautai ir aukojasi jos labui. Padėk savo tėviška meile ir globa pasilikusiems Tėvyneje mūsų broliams ir sesėms, stiprink dėl Tavo vardo ir tautos laisvės kenčiančius, guosk liūdinčius ir nuskriaustuosius, amžiną šviesą suteik, Viešpatie, tiems, kurie jau yra mirę kovos lauke.

Švenčiausioji Mergele Marija, Aušros Vartų gailėtingumo Motina, pavesk savo dieviškajam Sūnui Jėzui Kristui mūsų Lietuvą, kuri taip nuoširdžiai Tave myli ir garbina.

Neleisk, kad Tavo Sūnaus vardas būtų išrautas iš lietuvių širdies.

Šventasis Kazimierai, mūsų tautos Globėjau, vadovauk mūsų kovai dėl laisvės, kaip kitados stebuklingu būdu kad vadovavai mūsų tėvams.

Per Kristų, mūsų Viešpatį, kurį tiki, išpažįsta ir myli kiekvienas taurus lietuvis. Amen.